

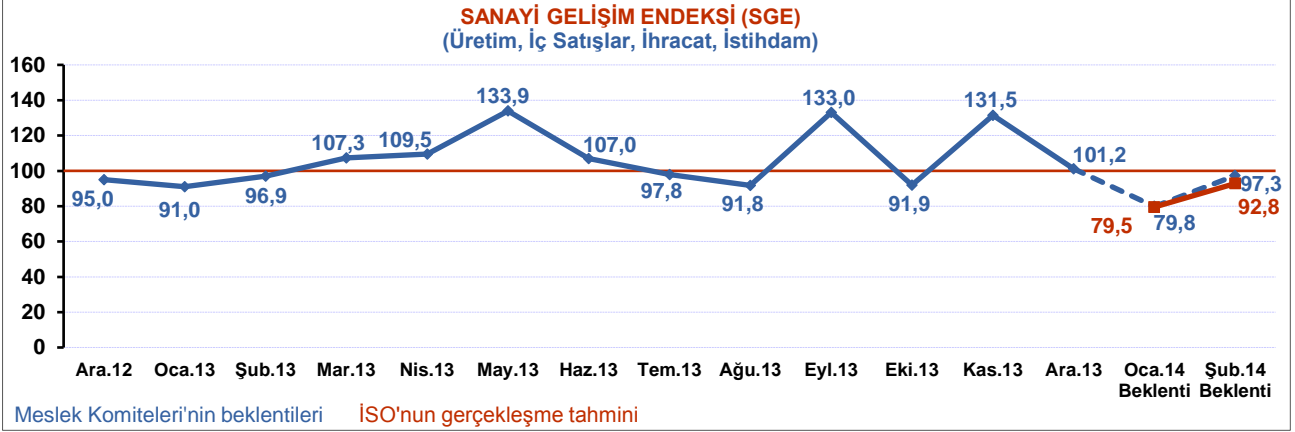

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

MESLEK KOMİTELERİ
DURUM TESPİT ANKETİ
SONUÇLARI
Ocak 2014

Araştırma Şubesi

SANAYİ GELİŞİM ENDEKSİ

İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Sanayi Gelişim Endeksi (SGE), ülkemiz sanayi sektörünün genel eğilimi ile örtüşen ve İstanbul Sanayi Odası tarafından ölçülen üretim, iç satış, ihracat ve istihdam yayılma endekslerinin aritmetik ortalaması ile hesaplanan ekonomik öncü gösterge niteliği taşımaktadır. Meslek Komitelerimiz tarafından gelen aylık bildirimler ile oluşturulan (SGE) hem güncel dönem için reel ekonominin izlenmesini, hem geriye dönük tarihsel verilerle trend analizinin yapılmasını hem de beklentilerle yakın geleceğe dair konjonktürün incelenmesini sağlamakta ve ülke sanayisinin genel görünümü hakkında tutarlı bilgiler sunmaktadır.

Ülkemiz sanayisindeki gelişmelere oldukça duyarlı olan ve bunlar ile yüksek seviyede korelasyona sahip olan gelişim endeksi, sanayi sektörü iç dinamikleri hakkında analiz dönemine ilişkin öncü bilgiler sunmakta ve cari analiz dönemini takip eden iki ay için ileriye dönük beklentileri içermektedir.

Sanayi gelişim endeksinin son bir yıllık trendi incelendiğinde Türkiye ekonomisi için tatminkar olmayan 2012 yılı sonrasında ivmeli bir toparlanma dikkat çekmektedir. Ocak ve Şubat aylarında tüm alt gelişim endekslerinin eşik değer olan 100 seviyesinin üzerine çıkamaması sonucunda toplulaştırılmış genel endeks nötr seviyenin altında seyretmiştir. Ancak Mart ayı ile birlikte iç tüketimdeki canlanmaya paralel hem üretim hem de iç satış endekslerinin yüksek oranda artması SGE'ni 107,3 değerine taşımıştır. Bu gelişmelere ek olarak Nisan ayında istihdam endeksinin de desteğiyle genel endeks 109,5 seviyesine yükselmiştir. Analiz dönemindeki en yüksek seviye olan 133,9 ise ihracat endeksindeki sıçramayla Mayıs ayında görülmüştür.

Takip eden dönemde ise iç ve dış siyasi tansiyonun artması ve küresel ekonomiyi yakından ilgilendiren FED'in para politikasına yönelik endişeler gelişim endeksinin trendinde keskin bir kırılmayı beraberinde getirmiştir. Gelişim endeksinin Eylül ayına kadar sürekli olarak aşağı yönlü bir eğilim göstermesi ağırlıklı olarak üretim ve iç satış alt bileşenlerindeki bozulmalardan meydana gelmiş, ihracat ve istihdam endeksleri ise SGE'nin daha derin yara almasının önüne geçmiştir.

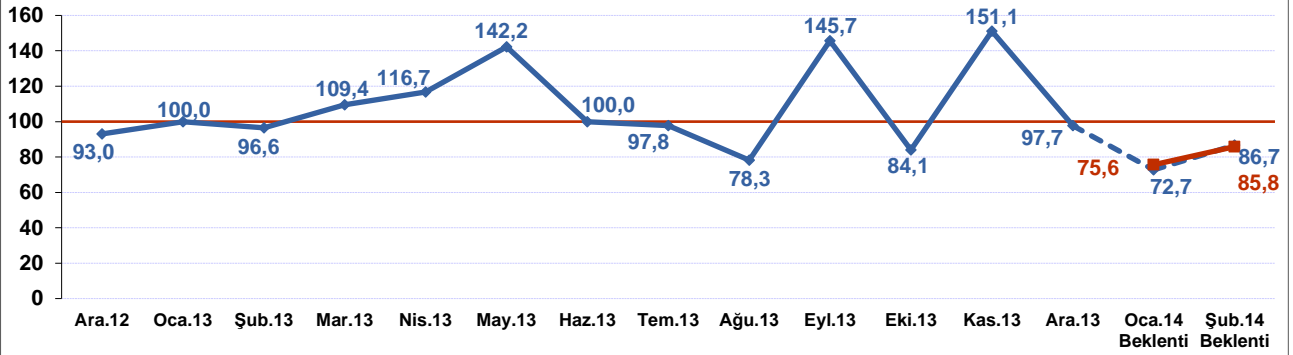
Temel olarak mevsimsel olumlu etkilerin tüm alt gelişim endekslerinde meydana gelmesi SGE'yi büyük bir sıçrama ile 133 seviyesine çıkarmıştır. Ancak Ekim ayında tüm alt gelişim endekslerinin düşüş göstermesi SGE'yi Eylül ayı sıçraması öncesindeki seviyelere kadar geri çekmiştir. Bu iniş ve çıkışlı süreç Kasım ayında da devam etmiş ve bu sefer tüm alt gelişim endeksleri bir önceki döneme göre daha yüksek değerler olarak SGE'yi tekrar yukarı yönlü kuvvetli bir şekilde desteklemiş ve böylece ana endeksi 131,5 değerine taşımıştır.

Aralık ayına ait bulgular incelendiğinde ise başta üretim endeksi olmak üzere alt gelişim endekslerinde çok şiddetli bir daralma dikkat çekmektedir. İhracat alt endeksi bir önceki döneme göre düşüş sergilemesine karşın 109,3 değeri ile halen olumlu bir görünüm verebilirken istihdam endeksi tam nötr seviyede bulunmaktadır. Üretim ve iç satış endekslerinin her ikisinin de 97,7 değerlerine kadar inmesi SGE'yi aşağı çekmiş ancak diğer endekslerdeki nispi yüksek değerler ana endeksi 101,2 seviyesinde tutabilmiştir.

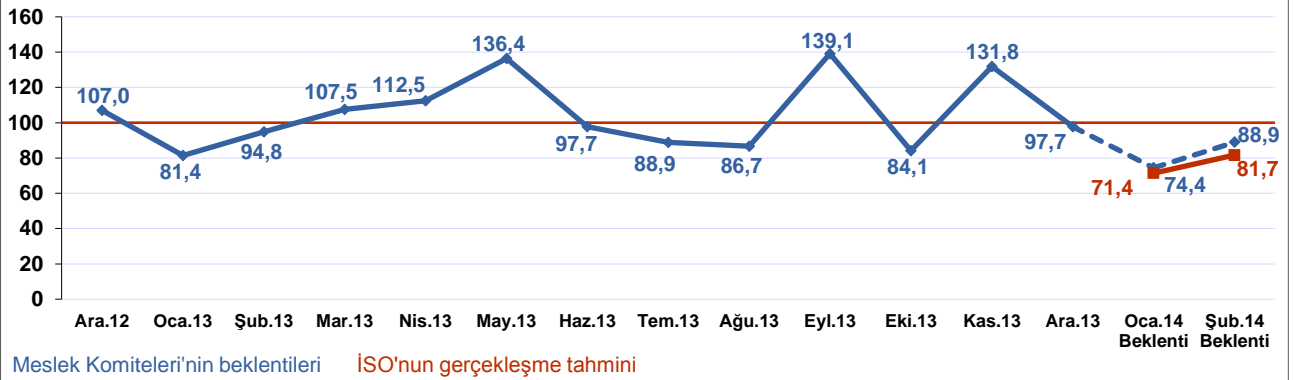
2014 yılının ilk ayında ise tüm alt gelişim endekslerinde olumsuz beklentiler ağır basmakta ve SGE beklenti değeri 79,8'e düşmektedir. Şubat ayına yönelik ise beklentilerde kısmi bir toparlanma öngörülmekte ancak bu gelişmeler SGE'yi arzu edilen olumlu görünüme çevirememiştir.

GELİŞİM ENDEKSLERİ

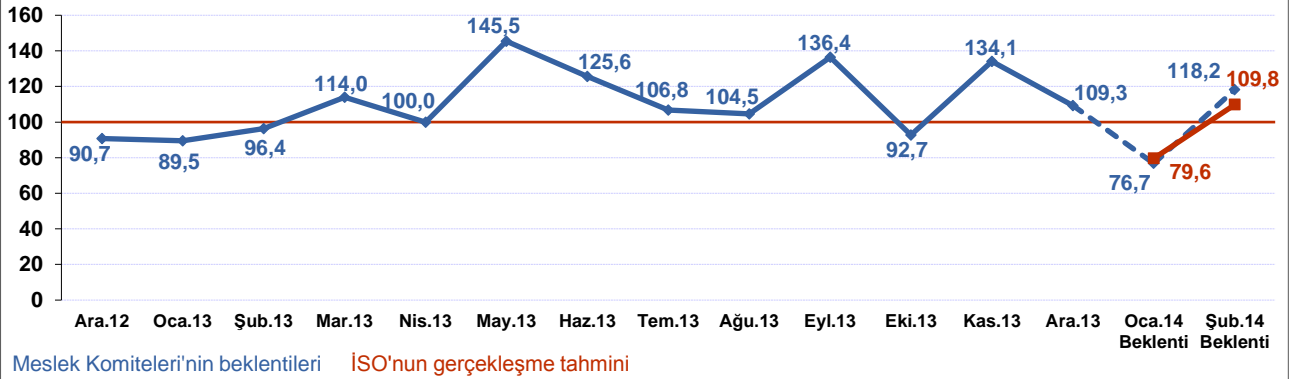
ÜRETİM ENDEKSİ

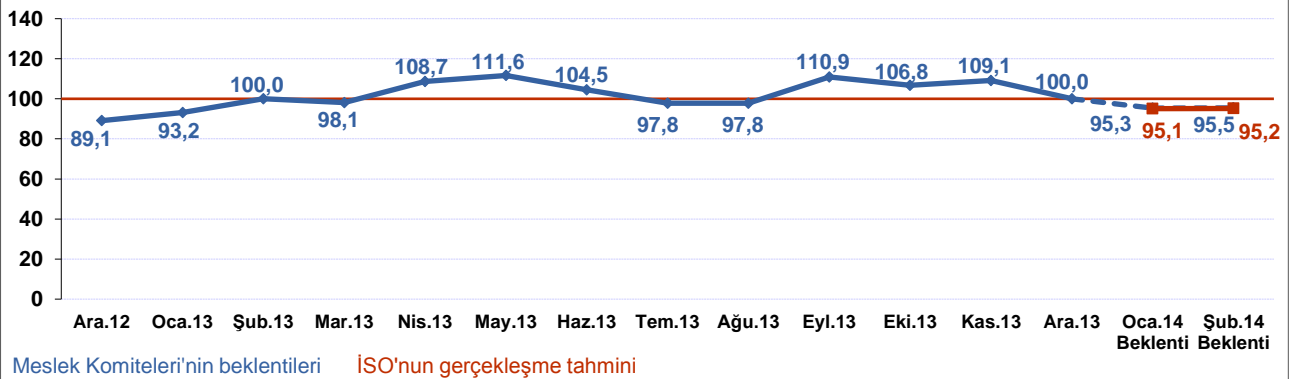
İÇ SATIŞLAR ENDEKSİ

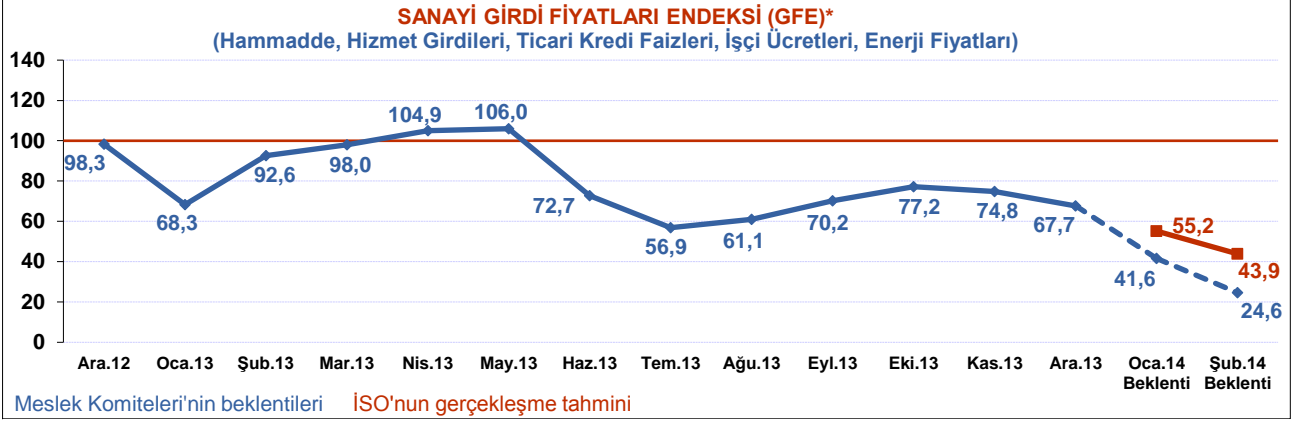
İHRACAT ENDEKSİ

İSTİHDAM ENDEKSİ

SANAYİ GİRDİ FİYATLARI ENDEKSİ

(*) 2013 yılı Ocak ayından itibaren İSO Girdi Fiyatları Endeksi hesaplamasına Enerji Fiyatları Endeksi de dahil edilmeye başlanmıştır, daha önceki dönemlere ait sonuçlar revize edilmiştir.

Önemli Not: Girdi fiyat endeksi değerleri ile maliyetler arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle girdi fiyat endeksi ve alt endekslerinin 100 kritik eşik değerinden yüksek olması girdi fiyatlarındaki düşüş eğiliminin ağırlıkta olduğunu göstermekte ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Hammadde, hizmet girdileri, ticari kredi faizleri, işçi ücretleri ve enerji fiyatları yayılma endekslerinin aritmetik ortalaması ile hesaplanan İSO Meslek Komiteleri Sanayi Girdi Fiyatları Endeksi (GFE) ülke sanayisinin girdi maliyetlerindeki gelişmeleri resmeden önemli bir ekonomik göstergesi niteliği taşımaktadır.

GFE altında yer alan hizmet girdileri ve işçi ücretleri endeksleri mevsimsel etkiler barındırdıklarından, özellikle Ocak ve Temmuz aylarında artan girdi maliyetlerinden dolayı GFE yıllık trendinden saparak düşük seviyelere gerilemektedir. Bu aylar dışında ise GFE genel olarak hammadde fiyatları, ticari kredi faizleri ve enerji fiyatlarındaki gelişmeler ışığında eğilim sergilemektedir.

Sanayi için temel girdi fiyatlarındaki gelişmelerin özetlendiği ana endeksimizde 2013 yılının ilk beş aylık performansı aynen gelişim endeksinde olduğu gibi yukarı yönlü pozitif bir görünüm vermektedir. Takip eden dönemde siyasal gerginliklere ek olarak küresel piyasalardaki olumsuz gelişmeler döviz kurlarındaki yukarı yönlü bozulmalarla hammadde ve enerji fiyatlarını olumsuz etkilerken ülkemizdeki para politikasının sıkılaştırılması faiz oranlarını yukarı yönlü etkileyerek ilgili endeksi aşağı çekmiştir. Tüm gelişmeler GFE'nin dramatik olarak Haziran'da 72,7 seviyesine Temmuz'da ise olumsuz gelişmelerin devamı ile analiz dönemi dahilindeki en düşük değer olan 56,9'a kadar çekmiştir.

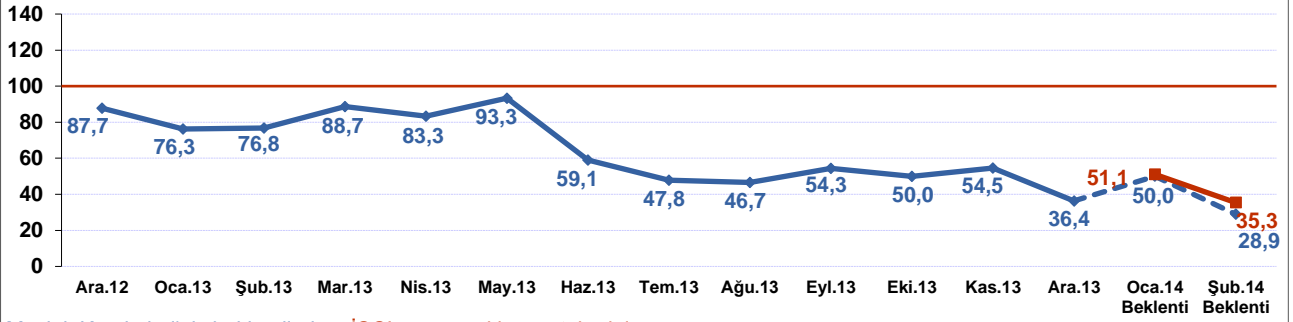
Temmuz-Eylül döneminde mevsimsel etkilerin ortadan kalkmasına ek olarak enerji fiyat endeksi ile hammadde fiyat endeksinin sınırlı bir şekilde toparlanması toplulaştırılmış endeksi desteklemiştir. Sanayimizin temel finansman belirleyicilerinden biri olan ticari kredi faizleri endeksinde ise Ağustos ayındaki tarihi dip değerlerden sonra yukarı yönlü toparlayıcı artışlar meydana gelmiştir. Ekim ayında ise hammadde alt endeks değeri hariç diğer girdi endeks değerlerinin bir önceki aya göre artış gösterdiği görülmektedir. Böylelikle GFE 77,2 ile önceki dört aylık dönemin en yüksek değerine ulaşmıştır. Kasım ayında ise hammadde ve işçi ücretleri haricindeki diğer üç endeksin düşen performansı GFE'yi bir önceki aya göre azaltarak 74,8'e çekmiştir.

2013 Aralık ayı bulgularında ise hizmet girdileri endeksindeki oldukça sınırlı artış haricinde genel girdi fiyatları endeksini destekleyici herhangi bir gelişme görülmemektedir. Bu dönemde enerji fiyatları ve işçi ücretleri endeksleri sınırlı düşüşler gösterirken hammadde endeksinde bir önceki aya göre 18,1 ve ticari kredi faizleri endeksinde ise 13,6 puan daralma meydana gelmiştir. Bu olumsuz gelişmeler karşısında ana girdi fiyat endeksi ise 67,7 seviyelerinde çekilmiştir.

Ocak ayı beklentilerinde mevsimsel fiyat ve ücret anlaşmaları gereği hem hizmet girdileri hem de işçi ücretleri endekslerinde kuvvetli aşağı yönlü düşüşler beklenmektedir. Ayrıca enerji fiyatları endekslerine ait Ocak ayı beklentisi kurlardaki büyük ölçekli bozulmadan dolayı düşüş gösterirken, hammadde fiyatları ve ticari kredi faizleri endeksinde kısmi iyileşmeler beklenmektedir. Ocak ayına ait bu beklentiler GFE'nin 55,2 değerinde şekillenmesini sağlamıştır. Şubat ayında ise tüm alt girdi kalemlerinde bir önceki aya göre dikkate değer azalışlar göze çarpmaktadır. Bu dönemde özellikle ticari kredi faizleri ve enerji fiyatlarındaki olumsuz beklentiler genel endeks beklenti değerinin 24,6 seviyelerine kadar düşmesine neden olmuştur.

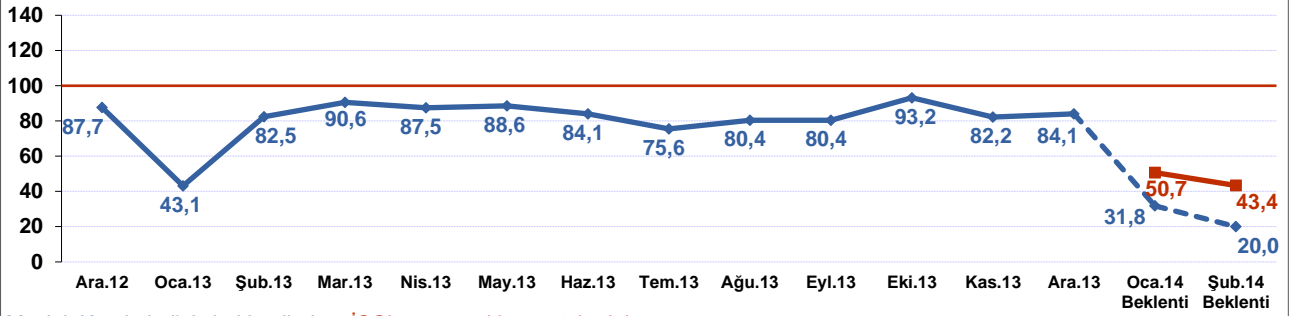
GİRDİ FİYATLARI ENDEKSLERİ

HAMMADE ENDEKSİ

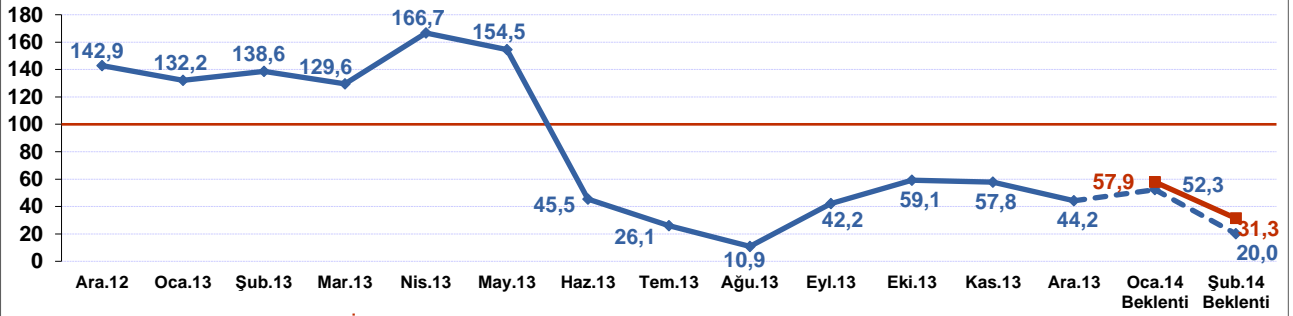
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

HİZMET GİRDİLERİ ENDEKSİ

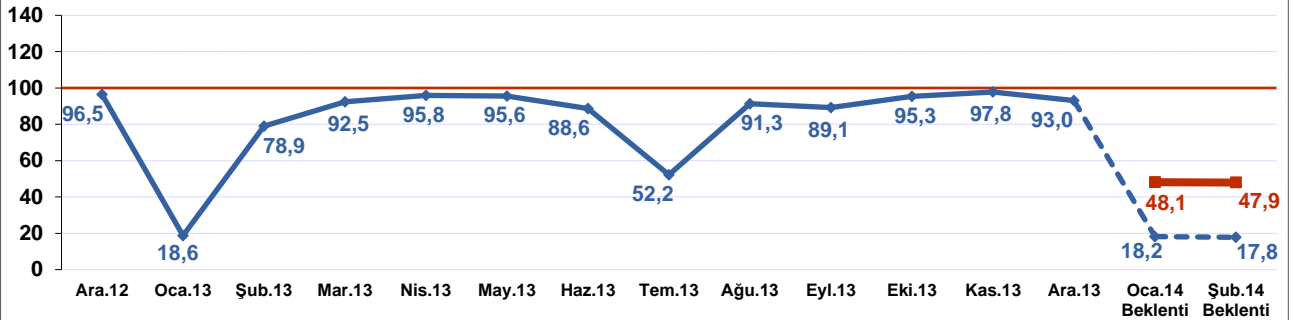
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

TİCARİ KREDİ FAİZLERİ ENDEKSİ

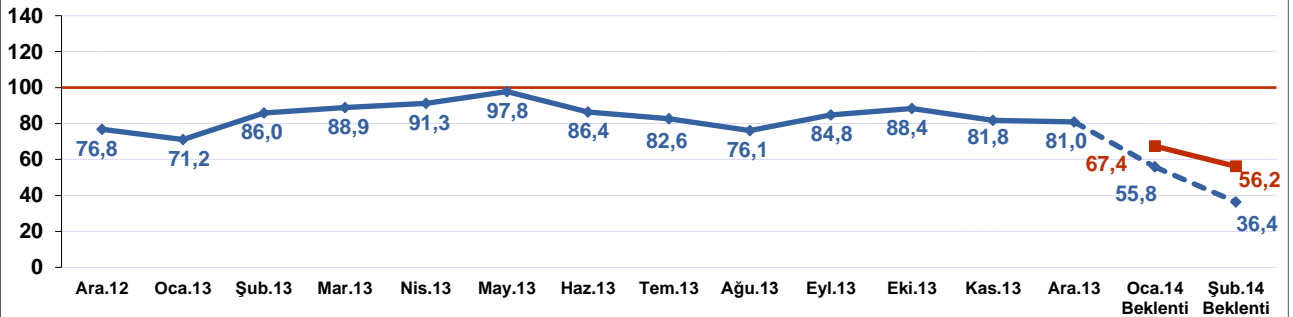
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

İŞÇİ ÜCRETLERİ ENDEKSİ

Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

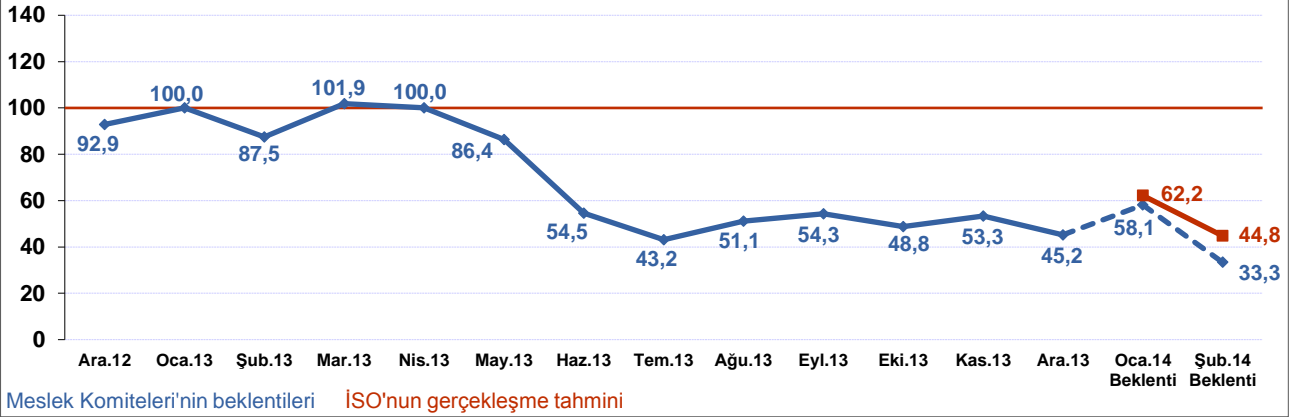
ENERJİ FİYATLARI ENDEKSİ

Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

DİĞER ENDEKSLER

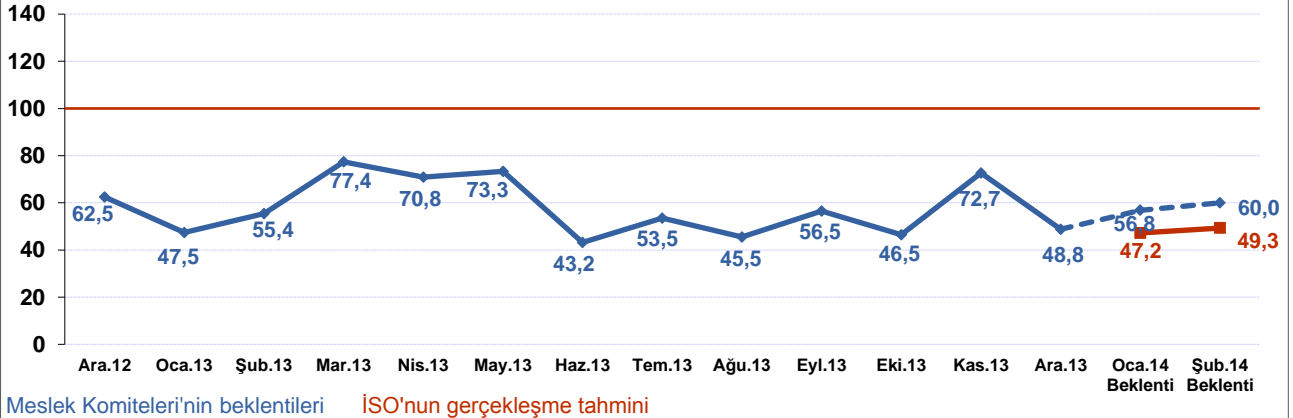
İTHAL GİRDİLER ENDEKSİ

Önemli Not: İthal girdiler ile endeks değerleri arasında negatif bir ilişki olup endeksteki artış (azalış) ithal girdilerdeki değer düşüş (yükseliş) eğilimini göstermektedir.

İthal girdilerin birim fiyatlarındaki değer değişimleri ile oluşturulan endeks 2013 yılı Nisan ayındaki nötr seviyesinden sonra takip eden dönemde şiddetli bir düşüş eğilimine girmiş ve Temmuz ayında 43,2 değerine kadar düşüş göstermiştir. Döviz kurları üzerindeki yukarı yönlü oynak baskının uzun süreli olmasının sonucu olarak endeks yılsonuna kadar olumsuz görünümünden kurtulamamıştır. Endeksteki bu seviyelerin kalıcı bir hal alması özellikle ithal girdilerdeki maliyet baskısını oldukça açık bir şekilde belirtmekle birlikte 2014 yılının ilk bir kaç ayı özelinde de üretici enflasyonun yukarı yönlü hareket etme ihtimalini de göstermektedir. Beklenti tarafında ise Ocak ayı verileri endeksi bir miktar toparlarken Şubat dönemi verilerinden ise kurlardaki seviyenin ithal girdi maliyetlerini daha derin bir şekilde bozmaya devam edeceği anlaşılmaktadır.

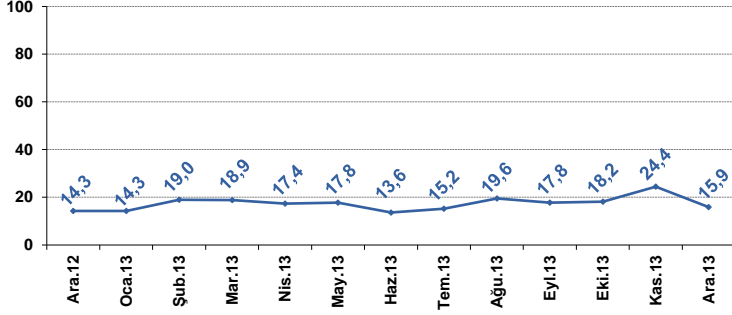
KARLILIK ENDEKSİ

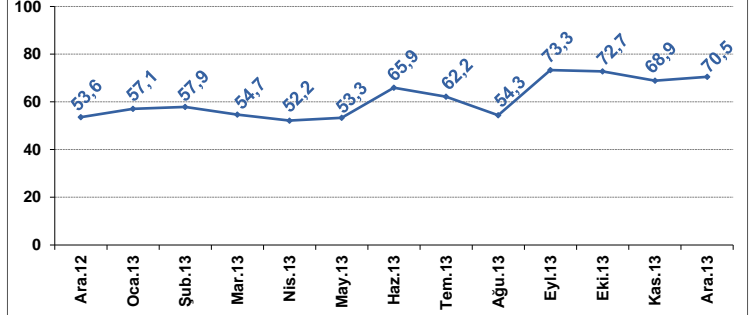
Meslek Komiteleri'mizin karlılıklarına yönelik hazırlanan endeks bulgularında ortaya çıkan temel sonuç ilgili endeksin devamlı olarak 100 kritik eşit değerinin altında seyretmesidir. Bu genel geçer durum karlılığa yönelik anket bildirimlerinde azalışların devamlı olarak artışların üstünde kalması ile açıklanmaktadır. Son bir yıllık zaman zarfında 77,4 gibi olumlu sayılamayacak bir seviyeyi Mart ayında tepe noktası yapan karlılık endeksi uzun bir dönemden sonra ancak Kasım ayında 70 mertebelerine tekrar ulaşabilmiş ancak bu seviyelerde istikrar yakalayamamıştır. Özellikle kur ve faiz cephesinde Aralık ayında gözlemlenen yüksek oynaklık beraberinde getirdiği belirsizlik unsurlarıyla reel sektör karlılık rasyolarına olumsuz yansımıştır. Bu bağlamda karlılık endeksi Aralık ayında 48,8 seviyelerine kadar sert bir şekilde düşerken, Ocak ve Şubat aylarına ait beklentilerde ise yukarı yönlü ama oldukça sınırlı bir artış bildirimi yapılmıştır. Hem talep koşulları hem de girdi maliyetlerindeki ilave olumsuzluklar da dikkate alındığında karlılık göstergelerinin yakın zamanda toparlanması pek mümkün görülmemektedir.

MESLEK KOMİTELERİNİN SORUNLARI

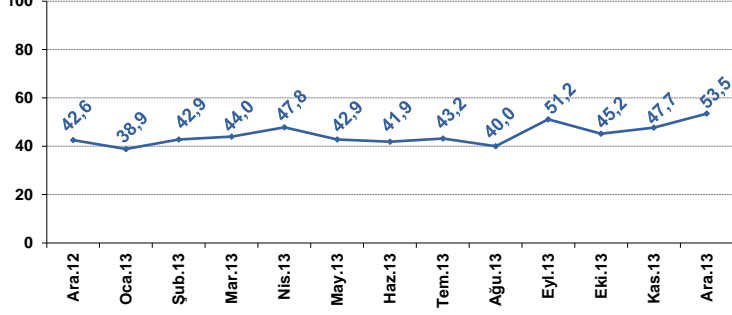
Hammadde Temininde Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

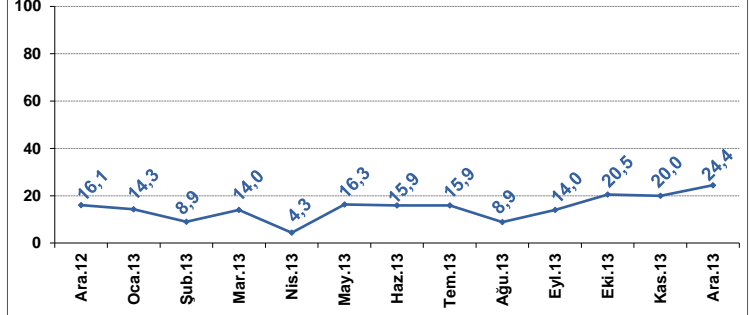
İç Pazarda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

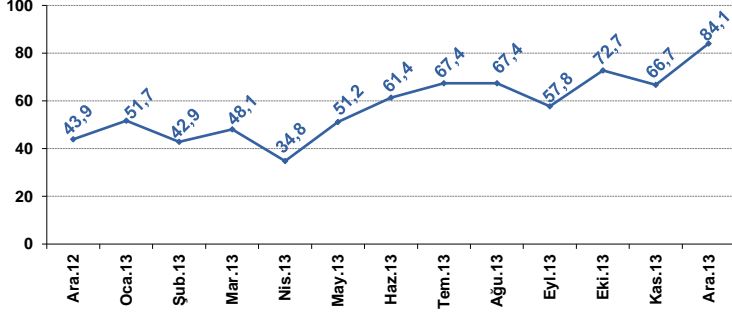
İhracatta Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

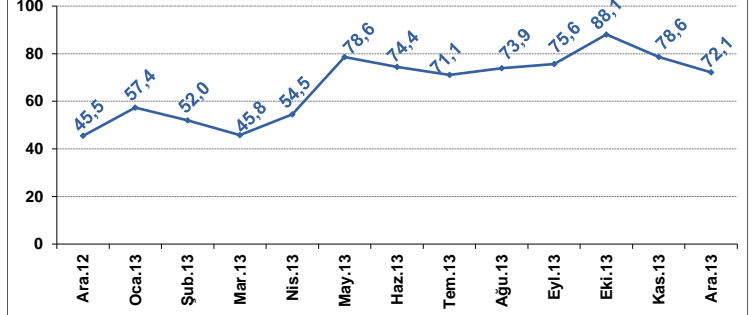
İthalatta Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

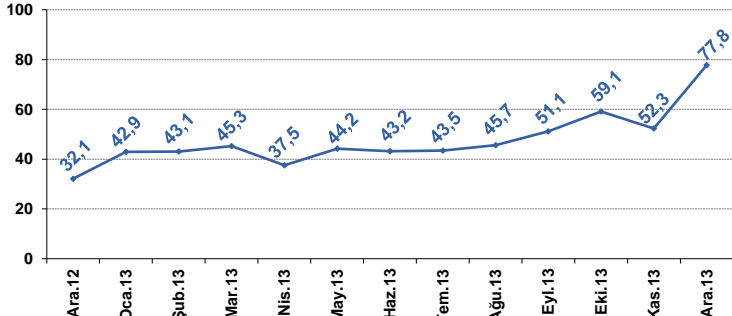
Finansman Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

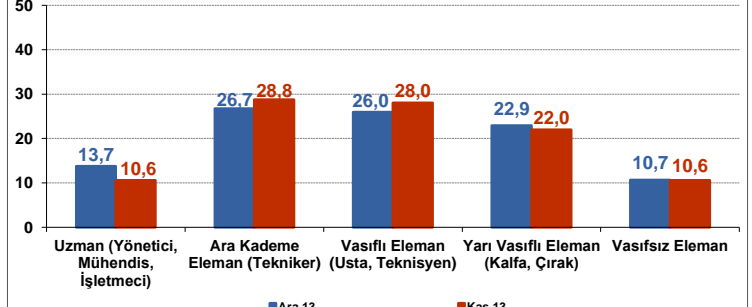
İstihdam Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

Yatırım Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

Niteliklerine Göre Bulmakta Zorlanılan Çalışan Türleri

İSO Meslek Komiteleri Ekonomik Göstergelere İlişkin Yılsonu Tahminleri (Ortalama)

	Oca.13	Şub.13	Mar.13	Nis.13	May.13	Haz.13	Tem.13	Ağu.13	Eyl.13	Eki.13	Kas.13	Ara.13	2013*	Oca.14
GSYİH Büyüme %	%4,2	%4,1	%4,0	%3,7	%3,9	%3,6	%3,4	%3,4	%3,7	%3,7	%3,8	%3,7	%4,0	%3,5
Yıllık ÜFE	%6,1	%5,8	%6,1	%5,8	%5,4	%5,7	%6,4	%7,1	%7,2	%6,8	%6,9	%7,1	%7,0	%8,4
Yıllık TÜFE	%6,5	%6,6	%6,6	%6,1	%6,4	%6,4	%7,0	%7,5	%7,8	%7,5	%7,3	%7,6	%7,4	%9,0
ABD Dolar Kuru	1,86 TL	1,85 TL	1,86 TL	1,85 TL	1,85 TL	1,91 TL	1,94 TL	1,97 TL	2,00 TL	1,98 TL	2,01 TL	2,05 TL	2,13 TL	2,30 TL
Euro Kuru	2,41 TL	2,42 TL	2,41 TL	2,38 TL	2,39 TL	2,48 TL	2,52 TL	2,59 TL	2,67 TL	2,65 TL	2,70 TL	2,77 TL	2,93 TL	3,13 TL

* GSYİH büyüme oranı 2013 ilk dokuz aylık, ÜFE ve TÜFE oranları 2013 yıllık değişimini, kurlar ise 2013 yıl sonu TCMB efektif alış değerlerini ifade etmektedir.

**İSTANBUL
SANAYİ ODASI**

Meşrutiyet Caddesi No: 62 Tepebaşı 34430 İstanbul
Tel: 0(212) 252 29 00 Faks: 0(212) 249 50 84 www.iso.org.tr